

การจัดการสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนในฝันกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
(พ.ศ. 2560-2579): จากผลการวิจัย...สู่ห้องสมุดโรงเรียน
The Information Management of Libraries in Lab Schools Project
and the National Strategy for 20 Years (2017-2036):
From Research Results ... to the School Library

บุญญลักษณ์ ตำนานจิตร^{1*} และ สายสุดา ปันตระกูล²
^{1,2}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ประเทศไทย
*ผู้รับผิดชอบบทความ

Boonyalak Tumnanchit^{1*} and Saisuda Pantrakul²

Email: boonyalaks@gmail.com¹, saisuda_pan@dusit.ac.th²

^{1,2}Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Dusit University, Thailand

*Corresponding author

Received: March 18, 2019 / Revised: June 4, 2019 / Accepted: June 4, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ เป็นการกล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการจัดการสารสนเทศประเภทห้องสมุดโรงเรียนในฝันของประเทศไทย สิ่งนี้ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ดังนั้นบรรณารักษ์/ครูผู้ดูแลห้องสมุดผู้รับผิดชอบห้องสมุดโรงเรียนจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงบทบาทในหลายด้านเพื่อพัฒนาทักษะด้านการการใช้โปรแกรมในการสืบค้น การวิเคราะห์สารสนเทศ บันทึกข้อมูลในห้องสมุด ลงทะเบียนหนังสือ ค้นหาหนังสือ บริการ ยืม-คืน สถิติการใช้ห้องสมุด สถิติหนังสือยอดนิยม สถิติยอดนักร้อง ทำบัตรสมาชิกห้องสมุด และควรเป็นระบบที่สนับสนุนการจัดการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ที่เต็มรูปแบบ

คำสำคัญ: การจัดการสารสนเทศ; ห้องสมุดโรงเรียน

Abstract

This academic article is the discussion of the development guideline for information system management in libraries in Lab Schools Project in Thailand. This has resulted in major changes in education. As a consequence, the teachers and librarians in school library need to change and improve their roles in many aspects for development skills of used the information query program, information analysis, library information storage, library materials registration, circular system, library statistic, library member card. They need the full function of electronic.

Keywords: Information management; School library

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาวตามหลักธรรมาภิบาล อีกทั้งใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันให้เกิดเป็นพลังผลักดันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญตั้งแต่ช่วงต้นศตวรรษที่ 21 กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้โลกเชื่อมโยงถึงกันได้ง่าย ส่งผลให้มีการนำเทคโนโลยีเกี่ยวกับวิทยาการปัญญามาเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างรวดเร็ว เป็นปัจจัยสำคัญที่พลิกโฉมอนาคตของโลกรวมทั้งประเทศไทยด้วย ดังนั้นยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ 20 ปี คือยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีคุณธรรมจริยธรรม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีครอบครัวที่มั่นคง มีกรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ และการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง ซึ่งโครงการสร้างให้บุคคลเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักการของโครงการโรงเรียนในฝันของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อรทัย มูลคำ, 2552, หน้า 13)

โรงเรียนในฝันเป็นเป้าหมายของการจุดประกายการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในมิติของการสร้างโอกาสทางการศึกษา และยกระดับคุณภาพชีวิตของเด็กไทย ที่จะนำไปสู่การขยายผลไปยังชุมชนทั่วประเทศในอนาคต การมุ่งมั่นดำเนินงานตามเจตนารมณ์และทิศทางแผนหลักของโครงการ “หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน” ให้ปรากฏเป็นรูปธรรม โครงการโรงเรียนในฝันเป็นโครงการตามมติคณะรัฐมนตรีที่มีมติเห็นชอบในหลักการตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน 2546 ถึงปัจจุบัน โดยมีสาระสำคัญ คือ (1) การคัดดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนควรเป็นไปตามเจตนารมณ์และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (2) การพัฒนาปรับปรุงโรงเรียนนอกจาก

ใช้งบประมาณแผ่นดิน ควรประสานกับภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจที่มีศักยภาพเป็นเจ้าภาพสนับสนุนโรงเรียนแต่ละแห่งอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง และ (3) ควรระดมความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยราชภัฏในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอน นิสิตนักศึกษาฝึกปฏิบัติจริงเป็นเสมือนโรงเรียนสาธิต

แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดประจำโรงเรียน ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นต้น ส่วนแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และประจำจังหวัด หอสมุดแห่งชาติ และหอจดหมายเหตุ ศูนย์ศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น โดยแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนที่สังกัดกรมการศาสนา ได้แก่ วัด และศาสนสถานทั่วประเทศ ส่วนแหล่งเรียนรู้ที่ดำเนินการโดยเอกชน ได้แก่ พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง แหล่งหัตถกรรมเครื่องถม ศูนย์ผลิตภัณฑ์ผ้าชิต ศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจก เป็นต้น ทั้งนี้แหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนดังกล่าวย่อมจะส่งเสริมศักยภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนในพื้นที่ได้อย่างดี โดยเฉพาะโรงเรียนในพื้นที่รัฐบาลพยายามผลักดันให้เป็นโรงเรียนต้นแบบในการพัฒนาโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป นอกจากนี้โรงเรียนในพื้นที่ยังเน้นเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้นโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดการการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้ได้นักเรียนที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลให้เกิดโรงเรียนที่มีคุณภาพ เครื่องมือที่จะช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้อของครูและนักเรียนให้มีคุณภาพ อันจะส่งผลต่อประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียนในปัจจุบัน ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ให้มีลักษณะเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเดียวกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน

การร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา ร่วมสนับสนุน และร่วมรับผิดชอบจากทุกภาคส่วนเป็นการสร้างโอกาสและสานฝันให้เด็กและเยาวชนไทย ปัจจุบันการดำเนินงานตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันยังคงเป็นนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพเท่าเทียมกันอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ สร้างความเข้มแข็งด้านคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้โรงเรียนใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology-- ICT) ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 70)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการสารสนเทศประเภทห้องสมุดโรงเรียนในพื้นที่ของประเทศไทย

การวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดการสารสนเทศประเภทห้องสมุดโรงเรียนในพื้นที่ของประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ (1) ศึกษาสภาพการณ์ของการใช้/การจัดการสารสนเทศประเภทห้องสมุดโรงเรียนในพื้นที่ของประเทศไทย และ (2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการสารสนเทศประเภทห้องสมุดโรงเรียนในพื้นที่ของประเทศไทย โดยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed method research) กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณเป็นครู/อาจารย์ที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ จำนวน 400 คน จากทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามชุดที่สมบูรณ์ ได้จำนวน 365 ชุด และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) ทำให้ได้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีมาตรฐาน เพื่อจัดส่งแบบสัมภาษณ์ไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในโครงการโรงเรียนในฝัน จำนวน 2 ท่าน

ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารสำหรับโรงเรียน จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสารสนเทศของห้องสมุดโรงเรียน ด้วยเทคโนโลยี จำนวน 1 ท่าน รวมทั้งสิ้น 9 ท่าน จึงทำให้ได้รับข้อมูลที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนา การจัดการสารสนเทศสำหรับห้องสมุดโรงเรียนในฝันของประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้ (บุญญลักษณ์ ดำเนินจิตร์ และสายสุตา ปันตระกูล, 2557)

แนวทางสำหรับผู้บริหารระดับกระทรวงศึกษาธิการ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากที่ประชุมคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ครั้งที่ 5 ประจำปี 2560 พบว่ามีเสียงสะท้อนจากกลุ่มนักศึกษาที่มีสิทธิ์สอบตามหลักสูตรครู 5 ปี และกลุ่มอาจารย์ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่มีความเห็นว่าเรื่อง “วิชาชีพรู” เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ในการคัดเลือกครู ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และ ก.ค.ศ. ได้รับฟังเสียงสะท้อนดังกล่าวจึงมีมติที่ประชุมเห็นว่า สพฐ. ยังมีความจำเป็นที่ต้องได้ครู ที่มีคุณภาพ ตรงตามสาขาที่สถานศึกษาต้องการ และได้ทันเวลา ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมาก รวมทั้งกระบวนการ ได้มาของครูจะต้องมั่นใจได้ว่าได้คนที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะทางวิชาครู-วิชาเอก ซึ่งเป็นวิชาเฉพาะ ส่วนครูสภาก็ยังคงยืนยันในหลักของมาตรฐานวิชาชีพรูเช่นเดิม หนึ่งในกลุ่มวิชา/ทาง/สาขาวิชาเอก ที่ประกาศ รับสมัครสอบแข่งขัน ตำแหน่งครูผู้ช่วย สังกัด สพฐ. ปี พ.ศ. 2560 พบว่ามีรายชื่อของกลุ่มวิชา/ทาง/สาขา วิชาเอกบรรณารักษ์ จำนวน 95 อัตราที่ยังว่างอยู่ จากอัตราว่างทั้งหมด 6,437 อัตรา/61 สาขาวิชา ซึ่งไม่น่า จะเพียงพอต่อจำนวนโรงเรียนที่มีห้องสมุดของโรงเรียนทั่วประเทศ (อรพรรณ ฤทธิ์มั่น, 2560)

1. กำหนดให้มีตำแหน่งครูบรรณารักษ์ สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สารสนเทศศึกษา และสารนิเทศศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาที่ กพ. รับรองหลักสูตร โดยที่ครูบรรณารักษ์สามารถปฏิบัติงานได้ทั้งงานสอนรายวิชา เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด วิชาการศึกษาค้นคว้าและทำรายงาน และวิชาการสืบค้นข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น และปฏิบัติงานด้านบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนควบคู่กัน เพื่อทราบถึงความต้องการรู้สารสนเทศ ของครูและนักเรียนของโรงเรียนทุกกลุ่มสาระ แต่เนื่องจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์ส่วนใหญ่จะได้รับปริญญาด้านศิลปศาสตรบัณฑิต จึงควรมีกระบวนการบริการเป็นพิเศษ สำหรับผู้ที่ไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพรูที่ สพฐ. เคยอำนวยความสะดวกให้โดยในวันสมัครให้ยื่นใบสมัคร แล้วแจ้งว่าไม่มีหลักฐานดังกล่าว และหากรายนั้นสอบได้ในระหว่างที่เลือกโรงเรียน สพฐ. จะทำเรื่องโดยตรง ไปยังคุรุสภา เพื่อให้ไปรายงานตัวที่โรงเรียน และสามารถมาอบรมเพื่อให้ได้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพรู ได้ภายหลังการสอบบรรจุแล้ว (อรพรรณ ฤทธิ์มั่น, 2560) ผู้บริหารประเทศ และผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ จึงต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจัง กำหนดเป็นวาระแห่งชาติ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างชาติด้วยห้องสมุด และควรกำหนดให้ทุกโรงเรียนในประเทศไทยต้องมีครูบรรณารักษ์อย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน

2. ครูบรรณารักษ์ผู้ช่วยสามารถนำงานที่รับผิดชอบไปใช้ในการยกวิทยฐานะได้ ครูบรรณารักษ์ต้องมีความก้าวหน้าเท่าเทียมกับครูในสาขาวิชาอื่น ๆ เพราะครูในโรงเรียนทุกคนมีภาระสอนมาก การมอบงานห้องสมุดให้รับผิดชอบคงไม่มีใครอยากได้งานห้องสมุด หากทำจริง ๆ ตามหลักวิชาจะใช้เวลามากในแต่ละขั้นตอน เนื่องจากเป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องและอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (ชุตินา สัจจามันท์, 2547, หน้า 61-62) ซึ่งกำหนดภาระหน้าที่ในการจัดการสารสนเทศของห้องสมุดโรงเรียนดังนี้

2.1 ขั้นตอนการรวบรวมสารสนเทศทั้งหมดที่มีในโรงเรียน เพื่อรวบรวมและสำรวจหาความต้องการจำเป็น เพื่อให้ตรงกับความต้องการของครูและนักเรียนของโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชนทั้งที่เป็นสถานที่และบุคคล แล้วจึงมากำหนดสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ครู และชุมชน

2.2 ขั้นตอนการจัดหาแหล่งสารสนเทศของห้องสมุดโรงเรียนควรสำรวจแหล่งสารสนเทศในชุมชนที่ห้องสมุดโรงเรียนตั้งอยู่ เช่น พิพิธภัณฑ์/หอจดหมายเหตุ/อุทยานแห่งชาติต่าง ๆ เป็นต้น ว่ามีสารสนเทศใดบ้าง เพื่อให้ทราบจำนวนและประเภทของสารสนเทศในการนำมาใช้ประโยชน์โดยขอความร่วมมือในการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพราะสารสนเทศในห้องสมุดโรงเรียนอาจมีไม่มากพอ ต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน บุคลากรในโรงเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ เป็นข้อมูลพื้นฐาน ใช้แบบสำรวจ สัมภาษณ์ หรือประชาสัมพันธ์ ความต้องการการจัดหาแหล่งสารสนเทศของห้องสมุดโรงเรียนในพื้นที่ โดยวิธีการรวบรวม รายงาน นำเสนอ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างมีกระบวนการและเป็นระบบ โดยการเชิญชวน เสนอหา แล้วนำเสนอต่อผู้บริหาร และคณะกรรมการของโรงเรียนตามแผนปฏิบัติงาน รวมทั้งจัดหาจากแหล่งสารสนเทศประเภทสำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ ที่ผลิตสื่อในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่ทำการสอนในโรงเรียนที่มีเนื้อหาเหมาะสมตามสมัย และในเชิงก้าวหน้าทันสมัย

2.3 ขั้นตอนวิธีการตรวจสอบสารสนเทศ โดยพิจารณาจาก (1) ผู้แต่ง/แหล่งผลิตที่มีความน่าเชื่อถือ (2) เลือกรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาทันสมัย ซึ่งจัดพิมพ์ในช่วง 5-10 ปีย้อนหลัง (3) ความครอบคลุมของเนื้อหาตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ และ (4) แต่งตั้งคณะกรรมการ 3-5 คน ขึ้นมาตรวจสอบความตรงกับความต้องการในการจัดซื้อ การคงอยู่ของสารสนเทศ และการจำหน่ายสารสนเทศที่ล้าสมัย ไม่ตรงกับความต้องการในปัจจุบันแล้ว

2.4 วิเคราะห์และประมวลผลสารสนเทศ โดยวิเคราะห์ว่า (1) มีนักเรียนและครูใช้ห้องสมุด/ทรัพยากรสารสนเทศอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด แล้วนำมาประมวลผลเพื่อใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของห้องสมุด (2) วิเคราะห์/ประมวลผลว่ามีสารสนเทศเรื่องใดบ้างที่ตรงความต้องการของครู/นักเรียน แล้วสารสนเทศที่มีอยู่เพียงพอหรือไม่ (3) มีการจัดทำรายงานการดำเนินงานห้องสมุดในทุก ๆ ด้าน อาจกำหนดเป็นรายเดือน หรือราย 2 เดือน และมีโปรแกรมการจัดการฐานข้อมูลห้องสมุดอัตโนมัติของ สพฐ. ทุกโรงเรียนที่สามารถเชื่อมโยงภายในและภายนอกเครือข่ายห้องสมุดโรงเรียนได้ หรือใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบฐานปัญหา เป็นเครื่องมือในการฝึกและจัดทำแผนการวิเคราะห์ ประมวลผล โดยมีนักเรียนเป็นฐานในการทำงานร่วมกับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

2.5 การเก็บรักษาสารสนเทศ แยกประเภทตามความสำคัญของสารสนเทศและจัดเก็บตามความสำคัญ เช่น ทรัพยากร สารสนเทศที่เป็นภูมิปัญญาของชุมชน หรือหายาก ต้องจัดเก็บเป็น collection พิเศษ และมีวิธีการสงวนรักษาให้ อยู่ยืนยาว โดยสารสนเทศทั่วไปจัดเก็บรักษาตามวิธีการสงวนรักษาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดทั่วไป เช่น ควบคุมอุณหภูมิ ไม่ให้โดนแสงแดด การจัดความชื้นไม่ให้เกิดรา กำจัดปลวก เป็นต้น ส่วนในด้านวิธีการสงวนรักษา มีหลักการ/ทฤษฎีการสงวนรักษาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด ซึ่งใช้ได้กับห้องสมุดทุกประเภท ควรจัดเก็บระบบทศนิยมดิวอี้ (Dewey Decimal Classification) เรียกย่อ ๆ ว่า D.C. หรือ D.D.C แต่ถ้าเป็นห้องสมุดเด็กเล็ก ประถมต้น อนุบาล อาจใช้เป็นแถบสีหรือรูปสัตว์ ต้นไม้ ฯลฯ เป็นสัญลักษณ์สื่อถึงเนื้อหาได้จะเหมาะสมกว่า โดยควรมีทั้งส่วนการเก็บรักษาสารสนเทศที่เป็นทั้ง Hard copy และ Digital copy

3. ประสานขอพื้นที่เครื่องแม่ข่ายเว็บกับสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แทนการจัดซื้อเครื่องแม่ข่ายมาดูแลให้ โดยเนื้อหาดิจิทัลทั้งหมดจะต้องมีแนวปฏิบัติร่วมกันที่เป็นมาตรฐาน ส่วนตัวเล่มหนังสือทั้งหมดจัดเก็บเป็น Collection ในห้องสมุด ระบบจัดการสารสนเทศของห้องสมุดสามารถเลือกใช้หรือจัดซื้อตามงบประมาณที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการออกแบบเพื่อผู้ใช้โดยเฉพาะกับนักเรียน ควรเลือกใช้ระบบการลงรายการที่ง่าย สะดวก เหมาะสมกับจำนวนทรัพยากร เน้นการใช้งบประมาณที่ประหยัด เช่น การใช้แถบสี หากจำเป็นต้องลงรายการ ก็ลงรายการให้น้อย ใช้คำที่สอดคล้องกับระดับความรู้ของนักเรียน เป็นต้น แต่เนื่องจากแต่ละโรงเรียนยังไม่เป็นมาตรฐานหรือแนวปฏิบัติที่ถูกต้องเป็นรูปแบบเดียวกัน จึงอาจจะต้องใช้กำลังสถาบันอุดมศึกษาใกล้เคียงที่เป็นฐานมาร่วมกำหนดแนวปฏิบัติและถ่ายทอดกระบวนการทั้งหมดข้างต้น

4. ควรประสานขอความสนับสนุนและร่วมมือกับหน่วยงานที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในเรื่องโปรแกรมเครือข่าย ตลอดจนการนำเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้กับห้องสมุดโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยควรมีการกำหนดรูปแบบของนโยบายจากภาครัฐเป็นแผนระยะยาว และบูรณาการระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้อง อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อเตรียมทรัพยากรและงบประมาณจัดหาและบำรุงรักษาสารสนเทศและระบบจัดการทรัพยากรสารสนเทศให้แก่ผู้ปฏิบัติงานของโรงเรียน (บุญเลิศ อรุณพิบูลย์ และสุภาพร ชัยฉิมมะปกรณ์, 2558)

แนวทางสำหรับผู้บริหารระดับเขตการศึกษา

1. ผู้บริหารระดับเขตการศึกษาควรกำหนดมีเครือข่ายสารสนเทศโรงเรียนในประเทศไทยที่ชัดเจนและเข้มแข็ง โดยเริ่มต้นจากโรงเรียนที่มีความเข้มแข็งร่วมมือกันก่อนเป็นโครงการนำร่องก็ได้ แล้วค่อย ๆ ขยายเครือข่ายโรงเรียนออกไปในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค และระดับประเทศต่อไป

2. ควรกำหนดให้ครูบรรณารักษ์และครูทุกกลุ่มสาระวิชาทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดหา ใช้ และจัดเก็บรักษา ตั้งแต่การรวบรวมที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศร่วมกัน แล้วสรุปผลการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดทุกปีการศึกษา เพื่อศึกษาผลการจัดหาและจัดซื้อที่ตรงกับความต้องการของครูและนักเรียนอย่างแท้จริง

3. ควรสนับสนุนให้ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้กับห้องสมุดโรงเรียนเป็นระยะ ๆ อาจเป็นหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หรือหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการระยะสั้นของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนวิชาด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

4. มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานของห้องสมุดเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรายงานความก้าวหน้าให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รับทราบปัญหาและหาทางแก้ไขปรับปรุงให้ห้องสมุดโรงเรียนมีมาตรฐานเท่าเทียมห้องสมุดโรงเรียนของต่างประเทศ เนื่องจากประเทศไทยมีนโยบาย Thailand 4.0 ดังนั้น จึงควรเริ่มการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้โปรแกรมการจัดการฐานข้อมูลห้องสมุดอัตโนมัติของ สพฐ. ที่มีการพัฒนา ปรับปรุงระบบให้มีความต่อเนื่อง ใช้งานได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

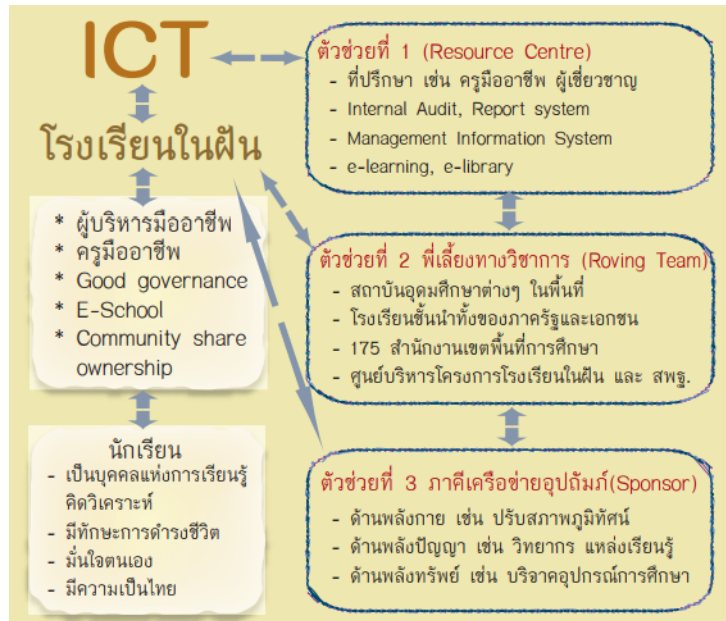
แนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

1. ห้องสมุดเป็นแหล่งสารสนเทศที่เด็กทุกคนต้องใช้ตลอดเวลาในการศึกษาเล่าเรียน ตั้งแต่เด็กจนสำเร็จการศึกษา และมีงานทำ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์นโยบายส่งเสริมให้เด็กใช้ห้องสมุดอย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยควรกำหนดให้มีครูบรรณารักษ์ที่สำเร็จการศึกษาโดยตรงด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เข้าไปดูแลงานด้านอย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน เนื่องจากจะเข้าใจกระบวนการปฏิบัติงานตั้งแต่กระบวนการจัดการสารสนเทศของห้องสมุด ได้แก่ (1) ขั้นตอนการรวบรวมสารสนเทศ (2) ขั้นตอนการจัดหาแหล่งสารสนเทศ (3) ขั้นตอนวิธีการตรวจสอบสารสนเทศ (4) วิเคราะห์และประมวลผลสารสนเทศ และ (5) การเก็บรักษาทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตลอดจนสามารถใช้โปรแกรมจัดการสารสนเทศของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงโปรแกรมจัดการสารสนเทศของระบบห้องสมุดอัตโนมัติให้เป็นปัจจุบัน ทันสมัย และใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลอย่างคุ้มค่า พร้อมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง

2. โรงเรียนควรมีความพร้อมในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และควรจัดหา/จัดเตรียมระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ในห้องสมุดของโรงเรียน ซึ่งปัจจุบันโปรแกรมแบบให้เปล่าที่ไม่ต้องจัดซื้อก็มี หรือ สพฐ. ได้เคยพัฒนาโปรแกรมไว้ให้ก็ควรนำมาใช้ และควรตั้งงบประมาณในการพัฒนาโปรแกรมไว้ด้วย เพื่อพัฒนาโปรแกรม และวางแผนการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตกับกับห้องสมุดแห่งอื่นได้ เป็นการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศ และแลกเปลี่ยนสารสนเทศระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียนด้วยกัน ห้องสมุดเฉพาะที่ใกล้เคียงกับโรงเรียน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น

3. ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับห้องสมุดในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ทันสมัย นอกจากการจัดซื้อแล้ว ควรมีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรสารสนเทศระหว่างโรงเรียนหรือหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นการเพิ่มพูนทรัพยากรสารสนเทศอีกทางหนึ่ง โดยอาจผลิตทรัพยากรสารสนเทศที่สนับสนุนการเรียนการสอนและการแนะแนวการศึกษาขึ้นเอง หรือแลกเปลี่ยนกับโรงเรียนในสังกัดเดียวกัน/เครือข่ายโรงเรียนเดียวกัน

แนวทางการพัฒนาการจัดการสารสนเทศประเภทห้องสมุดโรงเรียนในพื้นที่ของประเทศไทย พบว่า สอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนของ อรทัย มูลคำ (2552, หน้า 15) ดังภาพ 1

ภาพ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

ที่มา. จากรายงานผลการวิเคราะห์งานวิจัยโครงการโรงเรียนในพื้นที่, โดย อรทัย มูลคำ, 2552, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา, โครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในพื้นที่.

การศึกษาทางวิจัยเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในพื้นที่ของประเทศไทย พบว่า การจะทำให้ครูและนักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่มีนโยบายหรือโครงการส่วนใหญ่ในการสนับสนุนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โรงเรียนต้องสนับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อการสอน และการจัดฐานข้อมูล/สืบค้นข้อมูล โดยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อระบบการใช้แหล่งเรียนรู้โรงเรียนในพื้นที่ คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งที่มีภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน โดยแหล่งเรียนรู้ที่ครูและนักเรียนใช้มากที่สุด ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน นั่นคือห้องสมุดโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ที่มีระดับการใช้ที่น้อยที่สุด คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ขาดการดูแลรักษาหรือใช้ทรัพยากรสารสนเทศอย่างเห็นคุณค่า มีปัญหาขาดงบประมาณในการสร้าง จัดซื้อ ดูแล ปรับปรุง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน แต่การพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่ให้สมบูรณ์ และมีความพร้อมในการเป็นโรงเรียนในพื้นที่นั้นได้มีการกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ความสอดคล้องของผลวิจัยกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี กล่าวเนื่องในโอกาสครบรอบ 2 ปี การดำเนินงานของรัฐบาลวันที่ 15 กันยายน 2559 เวลา 09.00 น. ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล เนื่องในโอกาสครบรอบ 2 ปี การดำเนินงานของรัฐบาลความสอดคล้องของผลวิจัยดังกล่าวกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559) พบว่า มีความสอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการสารสนเทศสำหรับห้องสมุดโรงเรียนในพื้นที่ของประเทศไทย หลากหลายประเด็น ดังนี้

ตาราง 1

ความสอดคล้องของผลวิจัยดังกล่าวกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) กับงานวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการสารสนเทศสำหรับห้องสมุดโรงเรียนในพื้นที่ของประเทศไทย

ผลการวิจัยด้านแนวทางการพัฒนาการจัดการสารสนเทศ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ระยะที่ 1
ประเภทห้องสมุดโรงเรียนในพื้นที่ของประเทศไทย (12 กันยายน 2557-12 กันยายน 2558)

ประเด็นที่ 1: ควรให้ความสำคัญต่อการจัดทำแผนงาน การจัดการสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ประเภทห้องสมุด โรงเรียน โดยจัดให้มีวิธีการประเมินผลการปฏิบัติและติดตามผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาระบบสารสนเทศ โดยมีผู้รับผิดชอบการจัดระบบสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ประเภทห้องสมุด และเน้นการให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

- รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษาและคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 คณะ ซึ่งได้มีการดำเนินการร่วมกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติและสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษามีความสอดคล้องและดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ จัดทำร่างวิสัยทัศน์และกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2559-2563) จัดทำร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา รวมทั้งอยู่ระหว่างการจัดทำร่างข้อเสนอแนวทางการเป็นอิสระของสถานศึกษาและเตรียมการดำเนินโครงการนำร่องจังหวัดประชาคมปฏิรูปการเรียนรู้ (empower reform province)

- พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ แก้ไขปัญหาเด็กประถมอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ การอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ของนักเรียนนับเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ในระดับ

ตาราง 1 (ต่อ)

ผลการวิจัยด้านแนวทางการพัฒนาการจัดการสารสนเทศ ประเภทห้องสมุดโรงเรียนในฝันของประเทศไทย	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ระยะที่ 1 (12 กันยายน 2557-12 กันยายน 2558)
--	--

ด้วยประเด็นที่ 2 : ควรส่งเสริมให้โรงเรียนในฝันมีการใช้โปรแกรมการจัดการระบบสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ของห้องสมุด โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้โปรแกรมและค้นหาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดโรงเรียนในฝัน การจัดการลงทะเบียนหนังสือ การวิเคราะห์สารสนเทศ ระบบยืม-คืน การสืบค้นข้อมูล และจัดเก็บสถิติเข้าใช้ห้องสมุด ค้นหาหนังสือ สถิติการเข้าใช้ห้องสมุด สถิติหนังสือยอดนิยม สถิติยอดนักร้อง ทำบัตรสมาชิกห้องสมุด รวมทั้งสามารถบันทึกรายการบรรณานุกรม การแก้ไขรายการของทรัพยากรสารสนเทศ ระบบการค้นคืนสารสนเทศ โดยควรเป็นระบบที่สนับสนุนการจัดการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบ ตลอดจนการสืบค้นผ่านฐานข้อมูลออนไลน์

ที่สูงขึ้นของนักเรียน รวมทั้งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม จึงได้กำหนดนโยบายให้ “ปี 2558 เป็นปีแห่งการปลดปล่อยนักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้” มีเป้าหมายการพัฒนาเด็กนักเรียน คือ “เด็กจบประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องอ่านออกเขียนได้ โดยต้องมีการประเมินผลที่เป็นรูปธรรม” ซึ่งมีการดำเนินการที่สำคัญดังนี้

1. จัดทำ “โครงการพลิกโฉมโรงเรียน ป. 1 อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี” ตามแนวทางพัฒนาการทางสมอง (Brain-based-Learning: BBL)
2. ส่งเสริมให้จัดการเรียนการสอนภาษาไทยโดยการแจกลูกสะกดคำ
3. ติดตามผลการอ่านการเขียนของนักเรียนผ่านทางระบบการติดตามอิเล็กทรอนิกส์ (e-MES) เป็นรายโรงเรียน รวมทั้งติดตามการเร่งรัดพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนเชิงประจักษ์

- ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีระบบการให้บริการหรือแอปพลิเคชันสำหรับประยุกต์ใช้งานด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การส่งเสริมให้เกิดมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกัน เพื่อให้การทำงานระหว่างระบบสามารถทำงานเชื่อมโยงกันได้อย่างมีความมั่นคงปลอดภัย อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน รวมตลอดทั้งทำให้ระบบหรือการให้บริการมีความน่าเชื่อถือ และมีหลักประกันการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ของประชาชนอย่างเท่าเทียมทั่วถึง และเป็นธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติพร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาค้นข้อมูลและฐานข้อมูลดิจิทัล การบริหารจัดการความรู้ รวมทั้งการส่งเสริมเพื่อให้มีระบบที่เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้และให้บริการ

ตาราง 1 (ต่อ)

ผลการวิจัยด้านแนวทางการพัฒนาการจัดการสารสนเทศ ประเภทห้องสมุดโรงเรียนในพื้นที่ของประเทศไทย	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ระยะที่ 1 (12 กันยายน 2557-12 กันยายน 2558)
ประเด็นที่ 3 : ควรให้ความสำคัญต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในห้องสมุด	ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย ซึ่งเอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่เหมาะสมกับยุคสมัย
1. ควรมีคอมพิวเตอร์เพื่อให้นักเรียนและครูสามารถค้นคว้าข้อมูลในการทำรายงาน การทำผลงานวิชาการ และการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอน เพื่อสามารถจัดเก็บและสืบค้นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ได้แก่ ข้อมูลของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ ข้อมูลประวัติของโรงเรียน และจัดเก็บข้อมูลประเภทแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน เช่น พระ ครู ความรู้วัฒนธรรม และประเพณีข้อมูลและลักษณะรายละเอียดของแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ประวัติ/ความเป็นมา และประโยชน์ที่ได้จากแหล่งสารสนเทศภายนอกโรงเรียน เป็นต้น	- ด้านการพัฒนาคนทุกช่วงวัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถมีความรู้ และทักษะใหม่ที่สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายตามแนวโน้มการจ้างงานในอนาคต ปรับกระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการความรู้และคุณธรรมเข้าด้วยกัน เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ การใฝ่เรียนรู้การแก้ปัญหา การรับฟังความเห็นผู้อื่น การมีคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นพลเมืองดี โดยเน้นความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน
2. ควรมีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สามารถ ดาวโหลดข้อมูลมาจัดเก็บได้หลากหลายรูปแบบของข้อมูล เช่น ไฟล์ประเภทเอกสาร, PDF, presentation file จากเว็บไซต์ สามารถบันทึกลงในแผ่นซีดีรอม สืบค้นจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ เป็นต้น และควรมีเว็บไซต์ของโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์กับครูและนักเรียนรวมทั้งสามารถเชื่อมต่อกับชุมชน เพื่อการเผยแพร่ผลการดำเนินงานด้านกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียน มีระบบสารสนเทศของแหล่งเรียนรู้ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ตลอดเวลา และเป็นแนวทางในการจัดระบบการพัฒนาสารสนเทศของโรงเรียนต่อไป	- จัดกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงบ้าน-วัด-โรงเรียน วางแผนการดำเนินงานและจัดกิจกรรมโดยใช้ศาสนสถานเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ - ด้านการพัฒนานำเศรษฐกิจดิจิทัล รัฐบาลได้กำหนดการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลเป็นแนวนโยบายหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยในระยะที่ 1 ที่ผ่านมา โดยดำเนินการในหลายด้าน เช่น แต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมการด้านดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้มีกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ ดิจิทัลไปจนกว่าร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 เมื่อมีการประกาศใช้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแล้ว หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตนให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติดังกล่าว ซึ่งนโยบายและแผนระดับชาติ

ตาราง 1 (ต่อ)

ผลการวิจัยด้านแนวทางการพัฒนาการจัดการสารสนเทศ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ระยะที่ 1
ประเภทห้องสมุดโรงเรียนในฝันของประเทศไทย (12 กันยายน 2557-12 กันยายน 2558)

ว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มีเป้าหมายและแนวทางการจัดการสารสนเทศ ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งต้องครอบคลุมโครงข่ายการติดต่อสื่อสาร แพร่เสียง แพร่ภาพ ในทุกรูปแบบไม่ว่าจะอยู่ในภาคพื้นดิน พื้นน้ำ ในอากาศ หรืออวกาศ และเป้าหมายในการใช้คลื่นความถี่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และประโยชน์ของประชาชน

ประเด็นที่ 4 : ควรเพิ่มอัตรากำลังด้านครุบรรณารักษ์ หรือให้มีผู้ดูแลรับผิดชอบการจัดการสารสนเทศของห้องสมุดที่สำเร็จการศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์โดยตรง เพื่อดูแลรักษาทรัพยากรสารสนเทศ และวัสดุ อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เฉพาะทาง ที่มีความรู้ในการใช้โปรแกรมโปรแกรมห้องสมุดเพื่อให้บริการยืมคืนหนังสือ จัดทำ e-Books และนิตยสารดิจิทัลเข้าใช้ห้องสมุด บริการสืบค้นหนังสือ และการจัดการเว็บห้องสมุด โดยสามารถซ่อมบำรุงรักษาโปรแกรมเบื้องต้นเมื่อเกิดปัญหาและไม่สามารถติดต่อผู้ดูแลระบบได้ และควรเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการสืบค้นข้อมูลให้เพียงพอกับผู้ใช้บริการ พร้อมกับเพิ่มงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนงานห้องสมุดของโรงเรียนในฝัน

- รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษาและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 คณะ ซึ่งได้มีการดำเนินการร่วมกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติและสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษามีความสอดคล้องและดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีการดำเนินการเช่น จัดทำร่างวิสัยทัศน์และกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2559-2563) จัดทำยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาครู พ.ศ. 2558-2572 โดยมีการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและพัฒนากำลังคนให้เกิดความพร้อมและความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เน้นครูผู้สอนให้มีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน นำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูหรือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนทางไกล การเรียนโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น รวมทั้งปรับระบบการประเมินสมรรถนะที่สะท้อนประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

บทสรุป

ความสอดคล้องของผลวิจัยกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ดังกล่าวเป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลบนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนในฝันเป็นการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ต่างๆ เข้ามาช่วยเพื่อให้สามารถทำนายอนาคตได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ จึงถือได้ว่าเป็นการวิจัยที่สามารถทำนายอนาคตที่เชื่อถือได้ และเป็นการใช้เทคนิคการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อประเมินเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งระยะสั้นหรือระยะยาว ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้มาใช้ในการตัดสินใจ หรือกำหนดนโยบายเพื่อดำเนินการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ การจัดการเรียนการสอนของครูและนักเรียนของประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *กรอบแนวคิดโครงการโรงเรียนในฝัน*. ค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2560, จาก <http://www.curric.net/>.
- ชุตินา สัจจามันท์. (2547). การสร้างเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพแก่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช* 17(2), 61-62.
- บุญญลักษณ์ ตำนานจิตร และสายสุดา ปั้นตระกูล. (2557). แนวทางการพัฒนาการจัดการสารสนเทศประเภทห้องสมุดโรงเรียนในฝันของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- บุญเลิศ อรุณพิบูลย์ และสุภาพร ชัยฉิมมะปกรณ์. (2558). *การพัฒนาห้องสมุดดิจิทัลด้วยโปรแกรม Green stones*. ปทุมธานี: ศูนย์บริการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). *ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) (สรุปย่อ)*. ค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2560, จาก <http://www.nesdb.go.th/download/document.pdf>.
- อรทัย มุลค่า. (2552). *รายงานผลการวิเคราะห์งานวิจัยโครงการโรงเรียนในฝัน*. โครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน สำนักงานพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร.
- อรพรรณ ฤทธิมัน. (2560). *ก.ค.ศ. มีมติประกาศรับสมัครสอบแข่งขันครูผู้ช่วย สพฐ. จำนวน 61 สาขาวิชา ตำแหน่งว่าง 6,437 อัตรา*. กรุงเทพมหานคร: ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี.

